

Nr 103.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1942 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överståthållarämbetets organisation m. m.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 169—171 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1942) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1942/43 beräkna *dels* till Överståthållarämbetet: Avlöningar ett förslagsanslag av 270,000 kronor, *dels* till Överståthållarämbetet: Omkostnader ett förslagsanslag av 40,000 kronor, *dels ock* till Överståthållarämbetet: Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m. ett anslag av 24,000 kronor.

Sedermära har Kungl. Maj:t i propositionen nr 115, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 27 februari 1942, föreslagit riksdagen att

dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning för överståthållarämbetet, att tillämpas från och med den 1 januari 1943;

dels godkänna av departementschefen förordade avlöningsstater för överståthållarämbetet, att tillämpas, den ena under tiden 1 juli—31 december 1942 och den andra under tiden 1 januari—30 juni 1943;

dels till Överståthållarämbetet: Avlöningar för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 264,000 kronor;

dels till Överståthållarämbetet: Omkostnader för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 42,000 kronor;

dels ock till Överståthållarämbetet: Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning till exekutionsbetjäningen m. m. för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av 24,500 kronor.

Utskottet får till en början hänvisa till den i propositionen nr 115 å sid. 3—5 lämnade översikten rörande överståthållarämbetets utveckling till dess nuvarande organisation på tre huvudavdelningar nämligen *överståthållarämbetets kansli, överståthållarämbetet för polisärenden och överståthållarämbetets avdelning för skatteärenden.*

Rörande överståthållarämbetets ställning och uppgifter lämnas i propositionen följande redogörelse:

Överståthållarämbetet är Kungl. Maj:ts befallningshavande i Stockholms stad och har sålunda en länsstyrelses funktioner. Ämbetet fungerar emel-

lertid ej allenast sasom länsstyrelse i ett län. Stockholms stad är även en stadskommun, i vilken en lokal ämbetsmyndighet måste fullgöra de uppgifter, som i andra städer, där magistrat finnes, handhas av denna myndighet och underställda organ. Magistratens allmänna administrativa befogenhet är i Stockholm praktiskt taget begränsad till dess befattning med allmänna val. I övrigt fullgöras magistratsuppgifterna av överståthållarämbetet, som sålunda formellt är Kungl. Maj:ts befallningshavande d. v. s. länsstyrelse men i sakligt hänseende såväl länsstyrelse som magistrat. De på ämbetet ankommande ärendena kunna sålunda i huvudsak uppdelas i länsstyrelseärenden och magistratsärenden.

Överståthållarämbetet har jämväl att handlägga ärenden, som annorstädes ävila annan lokal myndighet än magistrat och denna underställda organ. Befattningen med mantalsskrivning och kronoutskylder tillhör väl till huvudsaklig del magistratsförvaltningen men i övrigt länsstyrelseförvaltningens område. Taxeringsväsendet åter tillhör delvis sistnämnda område, men ämbetet har här väsentligen mera omfattande uppgifter, vilka för riket i övrigt besörjas av taxeringsnämnderna såsom särskilda utom både länsstyrelse, magistrat och kommunalstyrelse stående organ. Med avseende å folkbokföringen besörjer ämbetet uppgifter, som annorstädes handhas icke blott av vederbörande mantalsskrivningsförrättare utan även av pastor. Debitering och uppbörd samt avskrivning och avkortning av kommunalutskylder tillkomma i övriga städer kommunalstyrelsen.

Under överståthållarämbetet lyda — förutom polispersonalen vid Stockholms polisdistrikt — stadsfiskalerna, förste stadsfogden, direktören vid Stockholms stads rannsakningsfängelset och fastighetsregisterföraren jämte dem underordnad personal. Stadsfiskalerna bilda en fristående avdelning, i vad avser handläggningen av åtalsfrågor ställd under justitiekanslersämbetets tillsyn, men i administrativt hänseende i övrigt huvudsakligen underordnad överståthållarämbetets beslutanderätt. Förste stadsfogdens expedition, som av ålder tillhört ämbetets kansliavdelning, skulle enligt det här omnämnda organisationsförslaget organiseras såsom ett särskilt exekutionsverk. Rannsakningsfängelset och fastighetsregisterföraren hava ävenledes i viss mån karaktär av fristående, ämbetet underlydande institutioner. Förste stadsfogdens och fastighetsregisterförarens verksamhet tillhöra väsentligen magistratsförvaltningens område; detsamma gäller även handhavandet av rannsakningsfängelset.

I fråga om kostnaderna för överståthållarämbetet och underlydande institutioner anföres i propositionen följande.

Medan övriga länsstyrelser äro uppförda å kronans stat och kostnaderna för deras verksamhet sålunda bestridas av statsmedel, gäller detta allenast i vissa hänseenden i fråga om överståthållarämbetet. Ursprungligen var väl även överståthållarämbetet bekostat av kronan, men så är nu endast delvis fallet.

Överståthållaren och underståthållaren åtnjuta lön av kronan. Staden lämnar emellertid till dessa ämbetsmän särskilda bidrag, som i realiteten hava karaktär av avlöningsanslag, varjämte staden tillhandahåller överståthållaren tjänstebostad.

Överståthållarämbetets kansli är uppfört å riksstaten och avlöningarna till den där anställda personalen utgå enligt de för statens befattningshavare gällande bestämmelserna; även övriga omkostnader betalas av kronan.

Polisavdelningen erhöll vid sin tillkomst karaktär av en statsavlönad institution, men redan från begynnelsen deltog staden, om ock till jämförelsevis ringa del, i kostnaderna för avdelningen. Utvecklingen har sedan gått

i den riktningen, att staden fått vidkännas allt större del av dessa kostnader. Efter 1925 års polisreform har kronans anslag indragits och staden får vidkännas kostnaderna icke blott, i enlighet med polislagen, för polisdistriktet utan ock för ämbetets polisavdelning. Å riksstaten kvarstå anslag till dels »ersättning för gratifikation för extra ordinarie tjänstemän och vaktbetjänter vid stadens poliskammare» med 150 kronor enligt kungl. brev den 23 februari 1858, dels ock »bidrag till kostnaderna för uppvärmning av poliskammarens ämbetslokaler» med 1,470 kronor enligt kungl. brev den 1 september 1911.

Uppbördsavdelningen synes aldrig hava haft karaktär av en självständig, av kronan bekostad avdelning av överståthållarämbetet. Vid avdelningens tillkomst framstod den som en del av stadens kronouppbördsverk. Till kostnaderna utgick emellertid statsbidrag, vilket fortfarande är fallet. De till staden utgående statsbidragen utgöras av »ersättning för kronouppbördsverket i staden» med 11,472 kronor enligt kungl. brev den 17 januari 1816 och ersättning för arbetet med taxeringen med 220,000 kronor enligt kungl. brev den 20 juni 1941, vilken sistnämnda ersättning utgår av det å riksstaten under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till kostnader för årlig taxering. Av nämnda anslag plägar jämväl till överståthållarämbetets förfogande ställas ett belopp för beredande av ersättning till ordförande och vissa kronoombud i taxeringsnämnderna, vilket belopp genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 september 1941 fastställes till 220,700 kronor för bestyret med 1941 års taxering. Ytterligare må nämnas, att ur nämnda anslag till överståthållarämbetet jämväl utgår, förutom vissa belopp för mera tillfälliga taxeringsuppgifter, bidrag till kostnader för taxeringsarbeten av betydelse för riket i dess helhet.

För de ämbetet underlydande institutionerna — utom stadsfogdekontoret — bär staden ensam kostnaderna, med den inskränkning att staden erhåller ersättning från statsverket för mathållning åt vissa i rannsaktionsfängelset förvarade personer.

Vad stadsfogdekontoret angår, har staden visserligen nödgats övertaga kostnaderna för detsamma, men erhåller enligt kungl. brev den 29 maj 1885 av staten 12,200 kronor i »ersättning för avlöning åt stadens exekutionsbetjäning».

Avlöningarna till de av staden avlönade befattningshavarna utgå enligt särskilda av Kungl. Maj:t den 29 april 1938 fastställda avlöningsreglementen för ordinarie och icke ordinarie tjänstemän, uppgjorda efter förebild av 1921 och 1935 års statliga avlöningsförfattningar men med vissa olikheter i förhållande till dessa, bland annat beträffande grunden för dyrtidskompensationens beräkning samt i fråga om skyldigheten att vidkännas pensionsavdrag. Till ordinarie reglementet hör en tjänsteförteckning, angivande de olika befattningarnas lönegradsplacering. Löneplanen B i detta reglemente svarar mot löneplanen A i det för ordinarie tjänstemän vid den civila statsförvaltningen gällande avlöningsreglementet, medan löneplanen A i det förra reglementet motsvarar löneplanen B i det senare. Ämbetets ordinarie lönestat har fastställts av Kungl. Maj:t, dock ej i fråga om befattningar i lönegraden B 12 och därunder.

Föreliggande förslag rörande överståthållarämbetet.

I skrivelse den 4 april 1940 hemställde stadskollegiet i Stockholm, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder för upptagande av förhandlingar med staden rörande överståthållarämbetets uppförande å kronans stat och en

reglering av de frågor, i vilka staden i jämförelse med andra städer ännu intoge en särställning i förhållande till staten. Kungl. Maj:t förklarade sig den 7 juni 1940 vilja medverka vid tillsättandet av en för staten och Stockholms stad gemensam kommission med uppgift att utföra undersökningar och föra förhandlingar i de spörsmål, som avsågos i stadskollegiets framtällning, samt utsåg ordförande och två representanter för staten i kommissionen. Därvid utsågos till ordförande överståthållaren T. Nothin samt till representanter riksgäldsfullmäktigen K. Magnusson och generaldirektören H. Leo. Från stadens sida tillkallades för ändamålet likaledes två representanter, nämligen stadsfullmäktiges ordförande, redaktören F. Ström, och vice ordförande, överdirektören V. Hernlund.

I ett den 30 oktober 1940 dagtecknat betänkande (statens off. utredn. 1940: 28) framlade kommissionen — *1940 års förhandlingskommission* — förslag angående uppgörelse mellan kronan och staden rörande överståthållarämbetets och vissa ämbetet underställda myndigheters uppförande å riksstaten mot ersättning från stadens sida till kronan.

I anledning av kommissionens förslag avgåvos yttranden av överståthållarämbetet, stadsfullmäktige i Stockholm, fängvårdsstyrelsen, statskontoret, riksräkenskapsverket och allmänna lönenämnden.

Vid remissbehandlingen av förslaget ifrågasattes av statskontoret, riksräkenskapsverket och allmänna lönenämnden, huruvida icke vissa organisatoriska och lönetekniska problem borde närmare undersökas, innan ett slutligt förslag förelades riksdagen. På grund härav beslöt Kungl. Maj:t, att högst fem sakkunniga skulle utses för verkställande av utredning rörande vissa organisatoriska och lönetekniska spörsmål, vilka sammanhänge med överståthållarämbetets uppförande å riksstaten. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade jag den 14 mars 1941 såsom sakkunniga överståthållaren T. Nothin, borgmästaren i Gävle N. J. Berlin, ledamöterna av riksdagens andra kammare, riksgäldsfullmäktigen E. G. E. Eriksson i Stockholm och lantbrukaren A. L. Hansson i Rubbestad samt landskamreraren i Stockholm A. G. A. Wigert. *De sakkunniga*, som antogo benämningen *överståthållarämbetskommittén*, hava den 19 september 1941 avgivit betänkande rörande överståthållarämbetets uppförande å riksstaten m. m.

1940 års förhandlingskommissions förslag.

Principerna för kommissionens förslag voro följande.

Överståthållarämbetet skulle uppföras å kronans stat. Enahanda skulle gälla beträffande de underlydande verken med undantag av dels polisverket och rannsakningsfängelset, vilka skulle bibehållas å kommunalstyrelsens stat, dels ock polisdomstolen, som med hänsyn därtill att densamma enligt föreliggande förslag till rättegångsreform torde komma att överflyttas till rådhusrätten, skulle lämnas utanför överenskommelsen. Kronan skulle bära kostnaderna för ämbetet, i den mån verket kunde anses såsom länsstyrelse. Staden skulle ersätta kronan kostnaderna för den av ämbetet handhavda

magistratsverksamheten, åklagarväsendet, fastighetsregistreringen, folkbokföringen och kommunaluppbörden.

Med avseende å taxeringsväsendet ansåg sig kommissionen icke böra förorda, att kronan tills vidare iklädde sig ökade bidrag till staden för taxeringsarbetet i vidare mån, än en sådan ökning kunde anses motiverad av den av kommissionen fastslagna principen, att kronan borde bära kostnaderna för överståthållarämbetets funktioner såsom länsstyrelse, d. v. s. i förevarande fall de på ett landskontor av motsvarande storlek belöpande kostnaderna för skattearbetet. Skulle emellertid vid en närmare omprövning den nuvarande organisationen anses böra i huvudsak bibehållas, hade kommissionen ansett riktigt, att en fördelning av kostnaderna mellan kronan och staden ägde rum, så att staden bleve skyldig ersätta kronan halva kostnaden för denna överståthållarämbetets arbetsuppgift i den mån den icke vore att hänföra till vare sig länsstyrelse- eller magistratsförvaltning.

Då ämbetet upptoges å kronans stat, borde följden bliva, att samtliga inkomster i ämbetets verksamhet komme att uppbäras av kronan. Därigenom komme sålunda kronans kostnader för verket att minskas. Då stadens bidrag skulle bestämmas, borde man utgå från de sammanlagda kostnaderna för ämbetet och sedan beräkna vad därav belöpte å magistratsförvaltningen, åklagarväsendet, fastighetsregisterföringen, folkbokföringen och kommunaluppbörden samt för stadens andel i taxeringsarbetet. Efter frånräknande av en procentuell andel, svarande mot de av staden avstådda intäkterna, borde staden tillförbindas att ersätta kronan återstående procentuella andel av kostnaderna för ämbetsverket såsom helhet.

Kommissionen förutsatte, att såväl kronan som staden skulle kunna påkalla en omprövning av beräkningen av stadens bidrag vid väsentliga förskjutningar i grunderna för regleringen. Oavsett detta hade en periodiskt återkommande översyn av fördelningsreglerna synts böra ske, första gången så snart nyordningen stabiliserats och därefter vart tionde år.

I fråga om överståthållarens och underståthållarens avlöningsförhållanden ansåg kommissionen en reglering böra ske allenast för framtida ämbetsinnehavare.

Beträffande anskaffandet av lokaler åt ämbetsverket fann kommissionen lämpligt, att kronan svarade för tillhandahållandet av lokaler åt de avdelningar, som i större eller mindre utsträckning hade länsstyrelses uppgifter och som borde sammanhållas till ett enhetligt verk, under det att staden besörjde, att lämpliga lokaler kunde erhållas för ämbetet i övrigt. Med den av kommissionen föreslagna formen för den ekonomiska uppgörelsen skulle lokalkostnaderna komma att ingå bland verkets utgifter och sålunda att slutligen fördelas efter de allmänna reglerna.

Den av kommissionen föreslagna kostnadsfördelningen avsåg ett på riksstaten uppfört verk, vars personal sålunda avlönades efter kronans avlöningssystem. Såsom övergångskostnader skulle tillkomma dels lön och pension till tjänsteman, som före eller vid avtalets ikraftträdande överförts å indragnings- eller övergångsstat eller avgått med pension, ävensom familje-

pension åt efterlevande efter sådan tjänsteman eller efter tjänsteman, som avlidit före avtalets ikraftträdande, dels på tiden före övertagandet belöpande familjepensionsavgifter för tjänstgörande personal, dels skillnaden mellan kommunallönen och statslönen eller kommunalpensionen och statspensionen i de fall, där kronans förmåner voro lägre, dels ock pensionsavgifter för förut kommunalavlönad personal, som icke vore skyldig vidkännas dylika. Förstnämnda slag av utgifter borde fortfarande bestridas av staden eller kronan efter nuvarande regler. Beträffande familjepensionsavgifter, som belöpte å tiden före ikraftträdandet, hade det syntts lämpligt, att staden till kronan utgäve det belopp, som försäkringsmässigt svarade mot vad den kommunalavlönade personalen vid övertagandet skulle såsom statsavlönad ha å inbetalt. Kostnaderna för fyllnadslöner och pensioner ävensom för pensionsavgifter till personal, som icke vore skyldig att vidkännas dylika, borde bestridas av staden. Därvid hade emellertid stadens representanter förutsatt, att de möjligheter till kostnadernas nedbringande, som 1938 års avlönings- och pensionsbestämmelser öppnade, så långt det funnes skäligt skulle av Kungl. Maj:t tillvaratagas.

De föreslagna normerna för kostnadsfördelningen hade förhandlingskommissionen ansett böra erhålla avtals form. Sedan avtalet antagits av staden och kronan, komme beslutanderätten i fråga om ämbetets organisation att helt tillhöra statsmakterna. Det hade dock syntts böra förutsättas, att mera omfattande ändringar, som i avsevärdare utsträckning skulle öka stadens kostnader, icke komme att genomföras utan att staden beretts tillfälle där- om uttala sin mening samt att när fråga vore om organisationen av avdelningar inom överståthållarämbetet eller av underlydande verk, som principiellt tillhörde magistratsförvaltningen, särskild betydelse komme att tillmätas stadens erinringar. Kommissionen hade icke avsett, att genom avtalet skulle skapas privaträttsliga rättigheter för den ena parten gentemot den andra. Skulle exempelvis genom en ändring i lagstiftningen förhållandet mellan kronan och magistratsstäderna i allmänhet undergå en förskjutning, borde icke Stockholms stad på grund av avtalets bestämmelser intaga en särställning.

Enligt det av kommissionen uppgjorda avtalsförslaget hade såsom utgångspunkt för fördelningen av kostnaderna för överståthållarämbetet tagits uppdelningen av de handlagda ärendena i länsstyrelseärenden och magistratsärenden. Såsom länsstyrelseärenden hade därvid betecknats sådana ärenden, som för magistratsstäders vidkommande eljest åvilade länsstyrelse. Till den andra gruppen av arbetsuppgifter hänfördes ärenden, som i rikets övriga magistratsstäder tillhörde magistratsförvaltningen, åklagarväsendet, fastighetsregisterföringen, folkbokföringen och kommunalstyrelsen. En huvudregel i avtalsförslaget vore, att de utgifter för ämbetet, vilka belöpte å detsamma såsom handhavande länsstyrelseärenden, skulle slutligt stanna å kronan. Därigenom skulle vinnas likhet med förhållandena i riket i övrigt, där ju kostnaderna för länsstyrelsernas verksamhet bestredes av kronan. Däremot ankomme det på städerna själva att bestrida kostnaderna för övriga nyssnämnda arbetsuppgifter. Detsamma borde då enligt kommissionens mening gälla för Stockholms stad. Överståthållarämbetets befattning med taxerings-

väsendet vore i viss utsträckning av den art, att den fölle utom en länsstyrelses verksamhet. I den mån så vore fallet hade kommissionen ansett, att staden borde deltaga i kostnaderna.

Beträffande innebörden i övrigt av kommissionens förslag i frågan om fördelningen av kostnaderna mellan staten och staden hänvisar utskottet till den därutinnan å sid. 10 och 11 i propositionen lämnade redogörelsen.

I de över kommissionens förslag avgivna yttrandena tillstyrktes det samma av överståthållarämbetet och av Stockholms stadsfullmäktige, var emot åtskilliga anmärkningar däremot framfördes av statskontoret, riksräkenskapsverket och allmänna lönenämnden. En redogörelse för innehållet i sistnämnda tre yttranden har lämnats i propositionen å sid. 11—14.

De sakkunnigas (överståthållarämbetskommitténs) förslag.

De sakkunniga ha inledningsvis uttalat sin anslutning till den i 1940 års förhandlingskommissions betänkande framlagda, av remissmyndigheterna utan erinran lämnade grundprincipen rörande kostnadsfördelningen, nämligen att av kostnaderna för överståthållarämbetet och detta underställda organ kronan skulle svara för vad som belöpte å länsstyrelseärendena och staden för kostnaderna i övrigt. Beträffande innebörden av denna uppdelning av de olika göromålen anslöte sig de sakkunniga ävenledes till förhandlingskommissionens begreppsbestämning, vilken innebure, att med länsstyrelseärenden förstodes sådana ärenden som för magistratsstäders vidkommande eljest åvilade länsstyrelse, under det att till magistratsärenden hänfördes uppgifter, som i rikets övriga magistratsstäder tillhörde magistratsförvaltningen, åklagarväsendet, fastighetsregisterföringen, folkbokföringen och kommunalstyrelsen. Genom denna fördelningsprincip komme statens kostnader för administrationen inom Stockholm att, fränsett den kostnadsminskning, som en ökad rationalisering av arbetet medförde, bliva något lägre än för länen i allmänhet, beroende på att i dessa statsverket hade att för städer utan egen jurisdiktion bära kostnaden för vissa förvaltningsuppgifter, som i magistratsstäder bekostades av städerna.

Vid övervägandet av spörsmålet, vilka konsekvenser en dylik principiell uppdelning av kostnaden för handläggningen av de olika ärendena borde medföra beträffande överståthållarämbetets organisation, kunde olika alternativ komma i betraktande. I detta avseende hade förhandlingskommissionen förordat utvägen, att överståthållarämbetet jämte underlydande myndigheter — med undantag av polisverket, rannsakningsfängelset och polisdomstolen — uppfördes å kronans stat, varvid staden ålades skyldighet att ersätta kronan de utgifter, som sammanhängde med förvaltningen av magistratsärendena.

De sakkunniga förklara härefter, att de vid sin granskning av nu berörda frågor, funnit obestriddigt, att kommissionens förslag innebure en ur olika synpunkter väl avvägd lösning, men att enligt de sakkunnigas mening vissa omständigheter föreläge, som syntes böra föranleda jämkningar i nämnda förslag.

Med hänsyn till remissmyndigheternas önskemål om begränsning av de myndigheter, som skulle uppföras å riksstaten, ävensom till förestående utredning rörande beskattningsnämndernas organisation m. m. ansåge sålunda de sakkunniga försiktigheten bjuda, att å riksstaten för närvarande uppfördes

allenast sådana avdelningar inom överståthållarämbetet, som väsentligen handlade länsstyrelseärenden. Beträffande de avdelningar, som sålunda uppfördes å rikets stat, brötes överståthållarämbetets isolerade ställning inom statsförvaltningen. Å andra sidan komme de avdelningar, som fortfarande skulle handlägga magistratsärenden och sålunda kvarstå å kommunens stat, icke att intaga annan eller mera isolerad ställning än motsvarande kommunalavlönade tjänstemän i andra städer. I enlighet härmed ämnade de sakkunniga föreslå vissa förändringar i nuvarande arbetsfördelning mellan ämbetets avdelningar i syfte att statsavlönade befattningshavare skulle sysselsättas med länsstyrelseuppgifter och kommunalavlönade befattningshavare med magistratsgöromål.

Med utgångspunkt från angivna principer hava de sakkunniga tagit ställning till frågan om vilka delar av överståthållarämbetet eller detta underställda organ, som i förevarande sammanhang böra uppföras å riksstaten.

Beträffande överståthållarämbetet för skatteärenden uttala sig de sakkunniga sålunda.

I fråga om denna avdelning av överståthållarämbetet syntes det med hänsyn till det omfattande utbyte av personal mellan olika underavdelningar, som förekomme vid skilda perioder under året, ur allmän synpunkt vara ett oeftergivligt krav, att avdelningen icke uppsplittrades på olika verk eller uppdelades på så sätt, att vissa underavdelningar uppfördes å riksstaten, medan andra bibehölles såsom kommunalavlönade. De sakkunniga hade stannat vid att i nuvarande läge förorda, att skatteavdelningen i sin helhet tills vidare bibehölles såsom ett kommunalavlönat verk.

Vidkommande härefter polisavdelningen erinra de sakkunniga till en början, att förhandlingskommissionens förslag rörande organisationen av överståthållarämbetet för polisärenden byggde på en utredning, som i ett den 14 mars 1940 avgivet betänkande framlagts av särskilda, av ämbetet tillkallade kommitterade. De sakkunniga anföra vidare.

Enligt kommitterades förslag skulle befattningarna såsom polismästare, ordningspolisintendent och kriminalpolisintendent utbrytas ur polisavdelningen och inordnas i ett polisverk i egentlig mening, vari jämväl överståthållarämbetets luftskyddsbyrå skulle ingå. I samband därmed skulle de polismästaren och poliskommissarierna åvilande uppgifterna att besluta om, respektive utföra åtal vid polisdomstolen överflyttas till åklagarmyndigheten. Vidare skulle ett exekutionsverk upprättas med förste stadsfogden såsom chef, i vilket verk poliskamreraren och viss personal från poliskamrerarekontoret skulle inordnas. Polisdomstolen skulle därjämte erhålla ställning såsom särskild avdelning inom överståthållarämbetet. Återstående delar skulle sammanföras till en avdelning inom överståthållarämbetet, organiserad på tre byråer, benämnda polisbyrån, trafikbyrån och magistratsbyrån. Till dessa tre byråer skulle förläggas samtliga de länsstyrelse- och magistratsärenden, som nu handlades av överståthållarämbetet för polisärenden (såväl överståthållarens som polismästarens avdelningar). Beträffande kommitterades förslag vore ytterligare att nämna, att förvaltningen av statsmedel skulle överflyttas från poliskamrerarekontoret till överståthållarämbetets kansli.

Det torde böra framhållas, att den utredning, som sålunda verkställdes av nämnda kommitterade, närmast avsett en rationalisering av ett å kommunens stat uppfört verk i syfte att nedbringa kostnaderna för detsamma. Däremot hade icke såsom i förevarande fall åsyftats en uppdelning av

ärendena å olika avdelningar, vilken skulle ligga till grund för fördelningen av förvaltningskostnaderna mellan kronan och staden. Kommissionen hade med sin principiella inställning ej anledning att ifrågasätta någon ändring i nyssnämnda kommitterades förslag. Med den uppfattning de sakkunniga hävdade rörande förutsättningarna för ett uppförande å riksstaten av olika befattningar, erfordrades å polisavdelningen en uppdelning av ärendena i länsstyrelse- respektive poliskammar- och magistratsgöromål. I vissa hänseenden kunde det emellertid av praktiska skäl visa sig lämpligt att göra ett avsteg från principen, att på i riksstaten upptagna avdelningar endast finge handläggas länsstyrelseärenden eller i poliskammaren endast magistratsärenden. Därvid vore särskilt att framhålla, att vissa trafikfrågor både på grund av sin beskaffenhet och med hänsyn till allmänheten borde behandlas på en och samma avdelning, oavsett om de kunde betraktas såsom länsstyrelse- eller magistratsärenden.

Enligt de sakkunnigas förslag skall överståthållarämbetets kansli bestå i huvudsakligen oförändrad form. Dock skola enligt förslaget vissa nya arbetsuppgifter tillföras kansliet, varjämte kansliets personal bör förstärkas.

Rörande de överståthållarämbetet underställda institutionerna uttala sig de sakkunniga sålunda.

Kommissionen hade, med instämmande av de hörda myndigheterna, ansett, att polisverket, rannsakningsfängelset och polisdomstolen borde lämnas utanför. I fråga om åklagarmyndigheten, exekutionsverket och fastighetsregisterkontoret ville de sakkunniga erinra, att samtliga ärenden, som för närvarande ankomme på dessa myndigheter, vore av sådan beskaffenhet, att kostnaderna för dessa institutioner under alla förhållanden borde helt bäras av staden. Kommissionen hade visserligen förordat, att desamma, mot ersättning för hela kostnaden från Stockholms stad till statsverket, skulle uppföras å rikets stat. Främsta anledningen därtill hade varit den, att hela överståthållarämbetet föreslagits skola uppföras å rikets stat och att de överståthållarämbetet underställda organen då ansetts böra i viss omfattning givas en liknande ställning. Med den principiella inställning, som de sakkunniga ansett sig böra intaga till frågan om fördelningen av kostnaderna för överståthållarämbetet, funnes ej längre anledning föreslå, att nu nämnda organ gäves en annan ställning än i andra magistratsstäder. Beträffande åklagarmyndigheten tillkomme dessutom det av riksräkenskapsverket påpekade förhållandet, att spörsmålet om stadsfiskalernas statsanställning torde komma att upptagas till prövning av 1939 års polisutredning. Med hänsyn till de anförda omständigheterna ansågo sig de sakkunniga böra förorda, att icke heller åklagarmyndigheten, exekutionsverket eller fastighetsregisterkontoret upptoges på riksstaten utan bibehölle sin nuvarande ställning som kommunalavlönade organ.

I fråga om innebörden av sakkunnigförslaget i nu avgivna delar anförde de sakkunniga ytterligare följande.

I nära anslutning till redan tillämpad praxis skulle enligt förslaget huvuddelen av länsstyrelseärendena handläggas å två huvudavdelningar, kansliet och den förutvarande polisavdelningen, vilken till undvikande av förväxling med polisverket borde givas annat namn, förslagsvis politiavdelningen. Ärenden från dessa avdelningar skulle föredragas för och avgöras av överståthållaren (underståthållaren) i ungefärligen samma omfattning som nu gällde för länen. Till dessa avdelningar skulle jämväl hänvisas vissa magistrats-

ärenden, som på grund av sitt nära samband med länsstyrelseärendena lämpligast borde handläggas gemensamt med dessa. Huvudparten av magistratsärendena jämte vissa därmed sammanhängande länsstyrelseärenden skulle däremot avgöras i de till överståthållarämbetet såsom särskilda avdelningar hörande och av staden bekostade skatteverket (skatteavdelningen) och polis-kammaren (polisavdelningen). Avgörandet av där förekommande ärenden skulle liksom nu i regel ankomma å skattedirektören, respektive polismästaren (polisintendenterna) med skyldighet för överståthållaren (underståthållaren) att, på sätt blivande instruktion närmare bestämde, ägna handläggning åt vissa viktigare grupper ärenden samt med befogenhet för honom att jämväl därutöver övertaga avgörandet av förekommande ärenden i övrigt.

Organisationen av överståthållarämbetet för polisärenden.

Överståthållarämbetets avdelning för polisärenden arbetar för närvarande, om man bortser från den till avdelningen anslutna polisdomstolen, på två huvudavdelningar nämligen dels överståthållarens avdelning för polisärenden omedelbart under överståthållaren, dels övriga delar av överståthållarämbetet för polisärenden, med polismästaren som chef närmast under överståthållaren. För överståthållarens avdelning för polisärenden utövas närmaste chefskapet av polissekreteraren, som med sina befattningshavare har föredragning direkt för överståthållaren.

Inom polismästarens avdelning är arbetet fördelat på följande sju underavdelningar, nämligen 1) polismästarens expedition, 2) kanslipolisintendentens expedition, 3) trafikpolisintendentens expedition, 4) ordningspolisintendentens expedition, 5) kriminalpolisintendentens expedition, 6) poliskamrerarkontoret och 7) luftskyddsbyrån.

I propositionen (sid. 19—25) lämnas en redogörelse beträffande arbetsuppgifter och personalförhållanden å de skilda avdelningarna inom överståthållarämbetets avdelning för polisärenden, varvid dock ordningspolis- och kriminalpolisavdelningarna ävensom luftskyddsbyrån utesluts, enär dessa icke beröras av föreliggande förslag om ämbetets uppförande å riksstaten. Utskottet tillåter sig hänvisa till denna redogörelse.

Innehållet i *de sakkunnigas förslag* rörande organisationen av överståthållarämbetet för polisärenden återgives därefter i propositionen, beträffande fördelningen av statsuppgifterna mellan överståthållarämbetets politiavdelning och poliskammaren å sid. 26 och 27, rörande personalbehovet å politiavdelningen samt i fråga om denna personals lönegradsplacering å sid. 27 och 29. Utskottet hänvisar i dessa delar till propositionen.

De sakkunniga hava härefter uppehållit sig vid frågan om löneställningen för chefen för politiavdelningen och i samband därmed berört spørsmålet om tjänstebenämningen för nämnda befattningshavare ävensom för chefen för kansliavdelningen. De sakkunniga anföra i dessa delar.

Polissekreteraren hade av ålder haft samma ämbetsställning som landssekreterare. Med hänsyn härtill syntes befattningshavaren i fråga böra placeras i lönegraden A 30. Därutöver borde emellertid, ej minst på grund av att beslutanderätt å ämbetets vägnar torde böra anföras vederbörande befattningshavare i ett flertal ärenden, tillkomma avlöningsförstärkning av

samma slag, som utginge till landssekreterarna i länen, varvid de sakkunniga i betraktande av de på befattningshavaren ankommande göromålsens art och omfattning ansåge avlöningsförstärkningen icke böra utgå med lägre belopp än i de största länen eller sålunda med 3,500 kronor för år. Även med nämnda löneställning komme en betydande försämring att inträda i förhållande till de förmåner, som för närvarande utginge till innehavaren av polis-sekreterartjänsten.

Vad beträffade tjänstebenämningen för chefen för politiavdelningen, ansåge de sakkunniga, att beteckningen sekreterare för denna tjänst liksom för chefen för kansliavdelningen vore olämplig och direkt missvisande för uppfattningen av dessa tjänsters karaktär. Inom statsförvaltningen i övrigt brukade benämningen sekreterare avses för tjänster i lönegraderna A 24 och A 26 med helt andra åligganden än som avsåges för nu ifrågakvarande befattningshavare. Möjligen skulle titeln landssekreterare kunna tänkas för dessa båda tjänster, men detta torde dock knappast vara lämpligt, enär en dylik benämning skulle vara ägnad att ingiva en vilseledande föreställning om befattning vid någon av länsstyrelserna uti landet. I anslutning till den nomenklatur, som tillämpats vid 1936 års organisation av överståthållar-ämbetets avdelning för skatteärenden, då chefen för nämnda avdelning erhöit benämningen skattedirektör, föresloge de sakkunniga, att chefen för politiavdelningen benämnas politidirektör och chefen för kansliavdelningen kanslidirektör.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle personalbeståndet å politiavdelningen bliva följande. 1) Ordinarie tjänstemän: 1 politidirektör (A 30), 1 assessor (A 27), 1 notarie av 1:a klass (A 24), 2 notarier av 2:a klass (A 21), 3 kanslister (A 15), 1 kansliskrivare (A 11), 1 förste expeditionsvakt (A 7), 3 kanslibiträden (A 7), 1 expeditionsvakt (A 5) och 6 kontorsbiträden (A 4). 2) Icke-ordinarie tjänstemän: 2 assessorer (Eo 27), 2 notarier (högst Eo 19), 1 kanslist (högst Eo 14), 2 kontorsbiträden (Eo 4), 2 skrivbiträden (Eo 2), 1 expeditionsvakt (Ex 5) och 1 skrivbiträde (Ex 2). Politidirektören skulle äga uppbära en avlöningsförstärkning av 3,500 kronor för år.

Organisationen av överståthållarämbetets kansli.

Kansliavdelningen är — såsom tidigare nämnts — redan för närvarande uppförd å riksstaten. Befattningshavarna äro sålunda underkastade bestämrelserna i de statliga avlönings- och pensionsförfattningarna.

De olika befattningshavarnas åligganden framgå av föreskrifterna i §§ 5—12 arbetsordningen för överståthållarämbetet. En översiktlig redogörelse därför ävensom för det nuvarande personalbeståndet vid kansliavdelningen lämnas i propositionen å sid. 30—32.

De sakkunniga behandla i sitt förslag frågan vilka ärenden, som i fortsättningen böra handläggas å kansliet. De anföra härom i huvudsak följande:

Enligt de sakkunnigas åsikt borde de ärenden, som för närvarande handlades å överståthållarämbetets kansli, även i fortsättningen behandlas därstädes. Detta borde dock icke utesluta, att en av praktiska skäl betingad omflyttning av ärenden mellan kansliet och politiavdelningen kunde få förekomma.

Å andra sidan syntes vissa ärenden, som nu behandlades på annat håll, böra överföras till handläggning å kansliet. Sålunda anslöte sig de sakkunniga helt till det av de tidigare omnämnda kommitterade framförda förslaget, att den förvaltning av statsmedel, som ankomme på överståthållarämbetet, förlades till kansliet. Vidare ansåge de sakkunniga böra dit hänföras ärenden angående arvsskatt och skatt för gåva. Dessa ärenden, som otvivelaktigt finge anses såsom länsstyrelseärenden, behandlades för närvarande inom skatteavdelningen å skattedirektörens expedition. De ägde emellertid icke sådant samband med övriga å skatteavdelningen förekommande göromål, att de av denna orsak borde kvarligga å skatteavdelningen. Detta vore däremot fallet med vissa andra länsstyrelseärenden, som enligt de sakkunnigas mening alltjämt borde behandlas å nämnda expedition. Ytterligare borde mantalsskrivnings- och värnpliktsmålen, som av nämnda kommitterade ifrågasatts till överflyttning från polisdomstolen till skattedirektörens expedition, med hänsyn till sin natur av länsstyrelseärenden förläggas till överståthållarämbetets kansli.

Beträffande personalbehovet å överståthållarämbetets kansli erinra de sakkunniga till en början, att överståthållarämbetet i skrivelse den 16 juni 1939 till 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga framfört vissa önskemål beträffande befattningshavarnas löneställning. I skrivelsen hade ämbetet föreslagit, att sekreteraren måtte tillerkännas en avlöningsförstärkning i likhet med landssekreterarna, att assessorstjänsten måtte uppflyttas en lönegrad eller till samma lönegrad som länsassessorstjänsterna (A 27), att en av kanslistbefattningarna måtte utbytas mot en bokhållarbefattning i samma lönegrad som befattningen såsom andre länsbokhållare (A 21) samt att en av kontorsbiträdesbefattningarna måtte utbytas mot en kanslibiträdesbefattning (A 7).

De sakkunniga erinra vidare, att tjänsteförteckningssakkunniga den 21 maj 1941 avgivit betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen, lönegraderna A 1—A 29 (statens off. utredn. 1941: 17). Av betänkandet framginge, att nämnda sakkunniga i fråga om befattningar inom de lönegrader, som varit föremål för behandling, allenast ansett sig böra beakta behovet av en särskild befattningshavare för överståthållarämbetets räkenskapsföring och utanordningsärenden, i vilket avseende föreslagits införande av en befattning såsom förste kanslist i lönegraden A 17.

De sakkunniga framlägga härefter förslag om viss utökning av personalen å överståthållarämbetets kansli. De sakkunniga uttala sig på följande sätt.

Vid bedömande av personalbehovet för kansliet borde hänsyn tagas därtill, att den nuvarande personalen måste anses alltför fåtalig. Framhållas kunde att sedan överståthållarämbetets kansli år 1914 erhöll sitt i stort sett nuvarande personalbestånd — bortsett från den år 1936 inrättade assessorstjänsten — Stockholms folkmängd vuxit med över 208,000 personer, ungefärligen motsvarande folkmängden i ett medelstort län. Vad särskilt de mera kvalificerade befattningshavarna anginge, hade bristen på personal medfört, att sekreteraren endast kunnat ägna sig åt sin egen föredragning men däremot icke medhunnit att deltaga i behandlingen av ärenden, vilkas föredragning ankommit på andra tjänstemän. För att möjliggöra för sekreteraren att deltaga även i de viktigare av sistnämnda slag av ärenden syntes böra anställas en kvalificerad befattningshavare, som kunde övertaga en del av

sekreterarens föredragningskyldighet. Därtill komme, att enligt de sakkunnigas förslag ett stort antal ärenden skulle överflyttas till kansliet, nämligen — förutom förvaltningen av statsmedel — arvs- och gåvoskatteärenden samt mantalsskrivnings- och värnpliktsmål. Förstnämnda slag av ärenden vore av den art, att de vid länsstyrelserna alltid torde handhavas av vederbörande landskamrerare. De sakkunniga ville med hänsyn till det anförda föreslå, att vid kansliet anställdes ytterligare en assessor i 27 lönegraden, vilken dock av samma skäl, som tidigare anförts beträffande assessorstjänsterna å politiavdelningen, tillsvidare borde erhålla extra ordinarie anställning.

För den utökade förvaltningen av statsmedel borde beräknas en förstärkning av kansliets nuvarande befattningshavare med en tjänsteman med samma löneställning som länsbokhållare av 2:a klass (A 21). Befattningshavaren syntes dock böra benämnas notarie. Vidare torde en kanslisttjänst i avslutning till tjänsteförteckningssakkunnigas förslag böra uppflyttas till förste kanslist (A 17).

Ytterligare finge de sakkunniga föreslå, att en ny icke-ordinarie kanslisttjänst inrättades för de kanslistgöromål, som sammanhänge med tillkomsten av nya uppgifter å avdelningen. Löneställningen för denne befattningshavare borde bestämmas enligt de grunder, som förut förordats för motsvarande tjänsteman å politiavdelningen. Även i fråga om de två nuvarande amanuenserna borde tillämpas samma befordringgång, som de sakkunniga föreslagit för politiavdelningens motsvarande personal.

Vad anginge behovet av biträdespersonal, vore detta synnerligen svårt att för närvarande bedöma. Med hänsyn därtill hade de sakkunniga ansett sig böra tills vidare föreslå allenast den personalförstärkning, som redan nu kunde anses oundgängligen erforderlig, eller ytterligare 1 kanslibitråde (A 7), 2 kontorsbiträden (A 4) samt 1 extra ordinarie kontorsbitråde (Eo 4), varvid dock den nuvarande extra ordinarie tjänsten som kassörska skulle bortfalla. I betraktande av ovissheten huruvida denna personalförstärkning bleve tillräcklig, ville de sakkunniga understryka angelägenheten av att vederbörande anslagspost till avlöningar till icke-ordinarie personal måtte, intill dess närmare erfarenhet rörande personalbehovet erhållits, kunna få överskridas efter medgivande av Kungl. Maj:t.

De sakkunniga föreslå vidare, att chefen för kansliavdelningen — kansli-direktören — på sätt av dem jämväl förordats för chefen för politiavdelningen erhåller en avlöningsförstärkning med 3,500 kronor för år.

I fråga om assessorn framhålla de sakkunniga, att dennes åligganden i åtskilliga fall numera hade karaktären av enmansärenden, i vilka han ensam meddelade beslut å överståthållarämbetets vägnar. Detta vore exempelvis fallet med ärenden, som anginge anteckning i handels-, närings-, försäkrings- och föreningsregistren, exekutiva auktioner och fördelning av köpeskilling, fördelning av medel, som nedsatts enligt expropriationslagen, ävensom liknande förrättningar enligt vattenlagen m. fl. lagar. Det med tjänsten förenade ansvaret vore sålunda — förklara de sakkunniga — numera betydligt större än då tjänsten inrättades och därvid i avbidan på närmare erfarenheter placerades i 26:e lönegraden. De sakkunniga hava för sin del icke kunnat finna några bärande skäl, varför assessorsbefattningen skulle vara lägre placerad än länsassessorstjänsterna, och föreslå därför, att befattningen uppflyttas till lönegraden A 27.

Personalbeståndet å överståthållarämbetets kansli skulle enligt de sakkunnigas förslag bliva följande. 1) Ordinarie tjänstemän: 1 kanslidirektör (A 30), 1 assessor (A 27), 1 notarie av 1:a klass (A 24), 2 notaries av 2:a klass (A 21), 1 förste kanslist (A 17), 3 kanslisters (A 15), 1 förste expeditionsvakt (A 7), 2 kanslibiträden (A 7), 1 expeditionsvakt (A 5) och 4 kontorsbiträden (A 4). 2) Icke-ordinarie tjänstemän: 1 assessor (Eo 27), 2 notaries (högst Eo 19), 1 kanslist (högst Eo 14), 2 kontorsbiträden (Eo 4) och 1 kontorsbiträde (Ex 4). Kanslidirektören skulle äga uppbära en avlöningsförstärkning av 3,500 kronor för år.

De sakkunniga föreslå, att den personalförteckning, som bör fastställas för de statliga befattningshavarna vid överståthållarämbetet, uppdelas på två avdelningar, en för kansliet och en för politiavdelningen.

Fördelningen av kostnaderna mellan kronan och staden.

De sakkunniga framhålla, att enligt gjorda beräkningar staden för kansli-kostnaderna skulle utgiva 40,000 kronor till kronan, under det att med utgångspunkt från kommissionens kostnadsram kronan skulle till staden utgiva omkring 18,000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för i poliskammaren förekommande handläggning av länsstyrelsegöromål. På grund av den kostnadsökning, som måste anses bliva en följd av ärendenas fördelning å två skilda ämbetsverk, vore det — anförda de sakkunniga — sannolikt, att kostnaden för handläggning inom poliskammaren av länsstyrelseärendena komme att ej oväsentligt överstiga sistnämnda belopp, 18,000 kronor, ehuru för närvarande underlag saknades för ett tillförlitligt beräknande av kostnadsbeloppet. Med hänsyn härtill anse de sakkunniga, att en kvittning bör vara att föredraga framför ett på invecklade beräkningar grundat likvidförfarande. De sakkunniga hava fördenskuil föreslagit, att vid godtagande av förslaget om organisationen av kansliet och politiavdelningen någon särskild fördelning av förvaltningskostnaderna mellan kronan och staden icke för närvarande skulle förekomma, utan att i stället kronan helt skulle svara för kostnaderna för kansliet och politiavdelningen, under det att staden helt skulle svara för den å kommunens stat uppförda poliskammaren. När framdeles ett tillförlitligt underlag kunde erhållas för bedömande av kronans kostnader för handläggning av magistratsärenden och stadens kostnader för handläggning av länsstyrelseärenden, borde frågan om en avräkning mellan kronan och staden upptagas till omprövning. I likhet med vad som hittills förekommit beträffande statens bidrag till kostnaderna för skatteavdelningen syntes därvid en reglering kunna ske utan särskilt avtal. Om en dylik framtida avräkning utvisade, att kronan hade ett tillgodo-havande hos staden, syntes detta lämpligen kunna beaktas vid fastställandet av statens ersättning till staden för taxeringsarbetet, vilket jämväl torde böra ske, därest avräkningen utvisade ett saldo staden tillgodo.

Med den av de sakkunniga ovan förordade anordningen skulle sålunda icke påkallas någon reglering av rättsförhållandet mellan kronan och Stockholms stad i form av särskilt avtal.

Vad angår *skatteavdelningen* hava de sakkunniga föreslagit, att hela avdelningen tills vidare skulle kvarstå å kommunens stat. I fråga om formen för statens bidrag till förvaltningskostnaderna för skatteavdelningen anföra de sakkunniga, att tillräckliga skäl icke syntes föreligga att för närvarande frångå den nuvarande metoden. De sakkunniga hava emellertid på anförda skäl föreslagit, att den nuvarande ersättningen till Stockholms stad för taxeringsarbetet i Stockholm måtte höjas från 220,000 kronor till 282,000 kronor.

En av de sakkunniga har i särskilt yttrande uttalat, att ställningstagande till spörsmålet om höjning av ifrågavarande ersättning först borde tagas, efter det den pågående utredningen angående taxeringsorganisationen vore färdig, samt att ersättningsbeloppet följaktligen tills vidare borde utgå efter oförändrade grunder.

Med avseende å kostnaderna för *åklagarmyndigheten*, *exekutionsverket* och *fastighetsregisterkontoret* anföra de sakkunniga, att dessa kostnader liksom hittills böra helt bekostas av staden.

Övergångsanordningar m. m.

Beträffande tidpunkten för genomförandet av de sakkunnigas förslag framhålla de sakkunniga, att det kunde synas ligga närmast till hands, att omläggningen skedde vid ett budgetårsskifte och då närmast från och med den 1 juli 1942. Emellertid skulle det — påpeka de sakkunniga — troligen vara förenat med vissa svårigheter att låta den ifrågasatta omorganisationen träda i kraft så kort tid efter ett blivande riksdagsbeslut i ämnet. Ett realiserande av de sakkunnigas förslag förutsatte nämligen, att Kungl. Maj:t först meddelade ny instruktion för överståthållarämbetet samt att därefter ny arbetsordning utfärdades. Även om dessa åtgärder skulle medhinnas efter det statsmakterna fattat ståndpunkt till organisationsfrågan och före nästa budgetårs början, medförde det dock olägenheter ur olika synpunkter att låta en så betydande omorganisation med ändrad fördelning av ärendena och därav bland annat följande omläggning av överståthållarämbetets diaries träda i kraft under löpande arbetsår. Lämpligast syntes därför vara, att tidpunkten för de ifrågasatta omläggningarna bestämdes till den 1 januari 1943.

De sakkunniga anföra vidare, att i fråga om avlönings- och pensionsförmåner för befattningshavare å politiavdelningen givetvis borde i princip gälla, att de i likhet med andra civila befattningshavare i statens tjänst skulle vara underkastade bestämmelserna i civila avlöningsreglementet respektive civila icke-ordinariereglementet samt civila tjänstepensionsreglementet och allmänna familjepensionsreglementet ävensom till nämnda reglementen hörande tilläggs- och tillämpningsbestämmelser. Förutom därav be- tingad ändring i tjänsteförteckningen till civila avlöningsreglementet påkal- lades icke någon annan förändring i sagda reglemente än ett tillägg till 52 § rörande avlöningsförstärkning åt avdelningscheferna å kansliet och politiavdelningen i likhet med vad som enligt 12 mom. i sagda paragraf gällde vid länsstyrelserna. Därav föranleddes jämväl vissa ändringar i 3

och 9 §§ kungörelsen den 22 juni 1939 (nr 478) med tilläggsbestämmelser till civila avlöningsreglementet.

För personal, som övergår från nuvarande anställning å kommunens stat, till befattning å politiavdelningen, erfordras — framhålla de sakkunniga — vissa särskilda övergångsanordningar. Rörande de sakkunnigas uttalanden härutinnan hänvisas till propositionen, sid. 41—43.

Under erinran att förhandlingskommissionen förordat, att kronan skulle svara för tillhandahållandet av lokaler åt de avdelningar, som i större eller mindre utsträckning hade länsstyrelses uppgifter och som borde sammanhållas till ett enhetligt verk, under det att staden besörjde, att lämpliga lokaler kunde erhållas för ämbetet i övrigt, anföra de sakkunniga vidare, att de ansåge sig böra förorda en dylik princip beträffande detta spörsmål. I detta sammanhang hava de sakkunniga förklarat, att de funnit, att ämbetets lokaler i mycket stor utsträckning vore olämpliga för sitt ändamål.

Med avseende å frågan om ordnandet av vissa mellanhavanden mellan kronan och staden beträffande Stockholms stads rannsakningsfängelse uttala de sakkunniga bland annat, att något särskilt avtal härutinnan knappast torde vara erforderligt och att det syntes falla under Kungl. Maj:ts administrativa beslutanderätt att meddela de föreskrifter därutinnan, som kunde anses erforderliga.

Yttranden över de sakkunnigas förslag.

Över sakkunnigförslaget hava yttranden avgivits dels av Stockholms stadsfullmäktige, statskontoret, riksräkenskapsverket och allmänna lönenämnden, dels ock — sedan dessa myndigheter yttrat sig — av överståthållarämbetet.

En detaljerad redogörelse för yttrandena återfinnes i propositionen å sid. 43—53.

Departementschefen.

Departementschefen anför inledningsvis följande:

Till en början vill jag framhålla, att jag finner spörsmålet om överståthållarämbetets organisation nu föreligga i det skick att ett förslag i ämnet kan underställas riksdagens prövning. Den omständigheten att full enighet icke kunnat vinnas beträffande frågan i vilken utsträckning ett förstatligande bör ske synes mig icke utgöra något hinder mot att ett avgörande kommer till stånd, låt vara att definitiv ståndpunkt icke kan tagas till alla hithörande spörsmål. Ej heller synes det mig — efter de utredningar, som ägt rum — påkallat, att, såsom riksräkenskapsverket påyrkat, ytterligare undersökningar vidtagas rörande ämbetets personalbehov. En sak för sig är att några frågor rörande avlöningsförmåner till vissa befattningshavare äro av beskaffenhet att lämpligen böra ställas på framtiden.

Vad härefter beträffar frågan i vilken omfattning en överflyttning av överståthållarämbetet och detsamma underställda institutioner bör ske från Stockholms stads stat till riksstaten framgår av den lämnade redogörelsen, att det senast utarbetade förslaget är av väsentligt mindre räckvidd än det förslag,

som framlades av 1940 års förhandlingskommission. Den begränsning, som sålunda skett, har närmast föranletts av de erinringar mot kommissionens förslag, som på sin tid framfördes av statskontoret och riksräkenskapsverket. Då det ursprungliga förslaget var synnerligen omfattande och dess konsekvenser i flera hänseenden voro svåra att överblicka, synes mig den omständigheten, att en begränsning ägt rum, i och för sig innebära en förbättring.

I likhet med de sakkunniga finner jag icke någon anledning föreligga att föreslå en överflyttning till riksstaten av stadens exekutionsverk eller av dess fastighetsregisterkontor.

Jag delar jämväl de sakkunnigas mening, att med hänsyn till pågående utredningar rörande åklagarväsendets och taxeringsväsendets organisation för närvarande icke bör ifrågasättas någon överflyttning till kronan vare sig av stadens åklagarmyndighet eller av överståthållarämbetets avdelning för skatteärenden.

Med avseende å överståthållarämbetets avdelning för polisärenden innebär de sakkunnigas förslag, att avdelningen skulle uppdelas på två särskilda avdelningar, nämligen en statlig, benämnd politiavdelningen, och en kommunal, kallad poliskammaren. Uppdelningen har därvid gjorts så att å politiavdelningen väsentligen skulle komma att handläggas länsstyrelseärenden, medan poliskammaren skulle få till uppgift att huvudsakligen handhava magistratsgöromål. Till förhindrande av att grupper av ärenden, som äga nära inbördes sammanhang, skiljas från varandra har dock föreslagits, att vissa magistratsgöromål skulle tillföras politiavdelningen, medan en del länsstyrelseärenden skulle förläggas till poliskammaren. I anslutning härtill hava de sakkunniga föreslagit, att ämbetets kansli, som alltjämt skulle vara uppfört å riksstaten och liksom för närvarande skulle huvudsakligen handlägga länsstyrelseärenden, skulle få sitt verksamhetsområde något utvidgat genom att till kansliet från andra delar av ämbetet överfördes vissa grupper av ärenden, som i länen behandlas av länsstyrelserna. Sakkunnigförslaget synes mig även i dessa delar vara av beskaffenhet att böra genomföras. Genom de föreslagna åtgärderna skulle bland annat vinnas den väsentliga fördelen att ämbetets ekonomiska beroende av kommunen komme att upphöra beträffande de avdelningar, vilka fungera såsom kommunal besvärs- och underställningsmyndighet eller utöva statlig kontroll över kommunen. På detta sätt skulle också en avsevärt större likformighet än som för närvarande är rådande komma till stånd mellan organisationen av överståthållarämbetet å ena sidan och av länsstyrelserna i länen å den andra.

I fråga om organisationen av politiavdelningen anför departementschefen följande:

Vidkommande härefter organisationen av den föreslagna politiavdelningen förutsätter jag, att densamma väsentligen skall erhålla de arbetsuppgifter, som de sakkunniga tänkt sig. Å densamma böra således handläggas samtliga de grupper av ärenden, som för närvarande ankomma på överståthållarens avdelning för polisärenden, och därutöver åtskilliga grupper av ärenden, som nu tillhöra polismästarens avdelning för polisärenden. Under sådana förhållanden och då det nuvarande personalbeståndet å överståthållarens avdelning för polisärenden — enligt vad som framgår av de sakkunnigas utredning — varit alltför knappt, är det tydligt, att man för politiavdelningens del måste räkna med större personal än den, som för närvarande finnes anställd å överståthållarens avdelning för polisärenden. Personalökningen synes såväl beträffande den juridiskt utbildade personalen som beträffande personalen i övrigt böra erhålla den omfattning, som ifrågasatts av de sakkunniga. Sålunda till-

styrker jag, att å politiavdelningen anställas 2 extra ordinarie assessorer, vilka i likhet med länsassessorerna böra placeras i 27:e lönegraden, 1 notarie av 1:a klass i lönegraden A 24, 1 notarie av 2:a klass i lönegraden A 21 samt — i stället för den nuvarande amanuensen — 2 icke-ordinarie notarier, för vilka senare böra gälla avlöningsbestämmelser motsvarande dem, som enligt Kungl. Maj:ts brev den 12 november 1937 föreskrivits rörande icke-ordinarie länsnotarier och länsbokhållare.

Vidare bör antalet kanslisttjänster ökas med 2, av vilka den ena bör placeras i lönegraden A 15. För den andra, som bör vara icke ordinarie befattningshavare, torde böra gälla de bestämmelser rörande lönegradsplacering, som enligt Kungl. Maj:ts brev den 12 november 1937 föreskrivits för icke-ordinarie landskanslister och landskontorister.

I fråga om biträdespersonalen föreslår jag en ökning med 1 kanslibitråde (A 7), 2 kontorsbiträden (A 4), 2 kontorsbiträden (Eo 4) och 1 skrivbiträde (Eo 2).

Enligt de sakkunnigas förslag skulle å politiavdelningen vara anställda 1 förste expeditionsvakt (A 7), 1 expeditionsvakt (A 5) och 1 expeditionsvakt (Ex 5). Då en förste expeditionsvakt redan finnes anställd vid ämbetets kansli och då det icke synes nödvändigt att för de statliga avdelningarna av ämbetet räkna med mer än en befattningshavare i denna lönegrad, anser jag, att den ifrågasatta befattningen såsom förste expeditionsvakt vid politiavdelningen bör utbytas mot en expeditionsvaktstjänst. Jag räknar därför för politiavdelningens del med 2 expeditionsvaktstjänster i lönegraden A 5 och 1 dylik tjänst i lönegraden Ex 5.

Beträffande chefen för politiavdelningen hava de sakkunniga hemställt, att han måtte placeras i lönegraden A 30 med rätt att därutöver uppbära en avlöningsförstärkning av 3,500 kronor för år. Förslaget innebär, att politiavdelningens chef skulle i avlöningshänseende likställas med landssekreterarna och landskamrerarna i de tre största länen. Statskontoret och allmänna lönenämnden hava bland annat hänvisat till att frågan om avlöningsförmånerna för landssekreterare och landskamrerare för närvarande är under omprövning av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga samt föreslagit, att frågan om avlöningsförmånerna till chefen för politiavdelningen icke borde definitivt lösas förr än slutlig ställning tagits till spörsmålet om lönereglering för landssekreterare och landskamrerare. Till denna uppfattning har jag så mycket större anledning att ansluta mig som jag hyser den åsikten, att chefen för politiavdelningen i princip bör vara likställd med landssekreterare och landskamrerare. I avvidan på den slutliga prövningen av frågan om chefens för politiavdelningen avlöningsförmåner bör denne befattningshavare därför nu placeras i lönegraden A 30.

De sakkunnigas förslag att chefen för politiavdelningen skulle benämnas politidirektör anser jag mig böra biträda.

Rörande organisationen av överståthållarämbetets kansli innehåller departementschefens yttrande följande:

Sakkunnigförslaget innebär beträffande verksamhetsområdet för överståthållarämbetets kansli, att till kansliet skulle från andra avdelningar av ämbetet överflyttas dels ärenden rörande förvaltningen av statsmedel, dels ock arvs- och gåvoskatteärenden samt mantalsskrivnings- och värnpliktsmål. Mot detta förslag synes icke vara något att erinra.

Vad angår personalbehovet å ämbetets kansli delar jag de sakkunnigas mening, att en personalförstärkning bör komma till stånd dels med hänsyn till de nytillkommande arbetsuppgifterna dels ock därför att det nuvarande personalbeståndet å kansliet torde vara väl knappt beräknat för fullgörande av det arbete, som för närvarande åvilar kansliet.

I likhet med de sakkunniga anser jag, att å kansliet bör anställas en assessor i lönegraden Eo 27 och — för den utökade förvaltningen av statsmedel — en notarie av 2:a klass i lönegraden A 21.

Beträffande kanslisterna hava de sakkunniga föreslagit dels — i anslutning till vad som föreslagits av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga — förändring av en av de nuvarande kanslisttjänsterna i lönegraden A 15 till en förste kanslisttjänst i lönegraden A 17, dels ock inrättande av en ny icke-ordinarie kanslisttjänst, för vilken skulle gälla samma avlöningsbestämmelser, som förut föreslagits beträffande en motsvarande tjänst vid politiavdelningen. Sistnämnda förslag biträder jag. Däremot kan jag icke för närvarande förorda den ifrågasatta ombildningen av en kanslisttjänst till förste kanslisttjänst. Jag vill erinra, att 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga i sitt betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen föreslagit inrättande av förste kanslisttjänster vid länsstyrelserna, men att statsmakterna icke tagit ståndpunkt till detta förslag i avbidan på resultatet av pågående utredning rörande åtgärder för uppnående av största möjliga enhetlighet och rationalisering i fråga om länsstyrelsernas verksamhet och arbetssätt. Innan ställning tagits till frågan om lämpligheten av att vid länsstyrelserna inrätta förste kanslisttjänster, bör det icke ifrågakomma att tillskapa en dylik befattning vid överståthållarämbetet. Antalet ordinarie kanslisttjänster vid ämbetets kansli bör således tills vidare liksom hittills vara fyra.

De nuvarande amanuensstjänsterna böra — på sätt de sakkunniga föreslagit — omändras till icke-ordinarie notarietjänster, vilkas innehavare böra vara i avlöningshänseende likställda med icke-ordinarie länsnotarier och länsbokhållare.

Med avseende å biträdespersonalen tillstyrker jag de sakkunnigas förslag, enligt vilket denna personal skulle förstärkas med 1 kanslibitråde (A 7), 2 kontorsbiträden (A 4) och 1 kontorsbitråde (Eo 4), medan å andra sidan den extra ordinarie tjänsten som kassörska skulle indragas.

I likhet med de sakkunniga finner jag det motiverat, att chefen för kansliet erhåller en benämning, som bättre än den nuvarande anger hans verkliga tjänsteställning. Jag tillstyrker därför, att han i stället för sekreterare erhåller benämningen kanslidirektör.

Liksom de sakkunniga utgår jag från att kanslidirektören bör vara i avlöningshänseende helt och hållet likställd med politidirektören. Under hänvisning till vad jag i det föregående anført rörande avlöningsförmåner åt politidirektören föreslår jag därför, att kanslidirektören tills vidare får kvarstå i lönegraden A 30 utan rätt till särskild avlöningsförstärkning.

Jag har förut tillstyrkt, att vid politiavdelningen skulle inrättas två nya länsassessorstjänster i lönegraden Eo 27 ävensom att en dylik tjänst skulle inrättas vid kansliet. I konsekvens härmed förordar jag, att den ordinarie länsassessorstjänsten vid kansliet uppflyttas från lönegraden A 26 till lönegraden A 27. Då länsassessorstjänsterna placerats i 27:e lönegraden torde — såsom allmänna lönenämnden ock påpekat — någon anledning icke föreligga att placera assessorerna vid de statliga avdelningarna av överståthållarämbetet i lägre lönegrad.

Vidkommande personalförteckningen för överståthållarämbetet anför departementschefen:

För underlättande av en överflyttning av personal från den ena statliga avdelningen till den andra bör personalförteckningen icke — såsom de sakkunniga föreslagit — vara uppdelad å en förteckning, avsedd för politiavdelningen, och en avsedd för kansliet, utan bör, i enlighet med vad statskontoret förordat, en för båda avdelningarna gemensam förteckning fastställas.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle efter genomförd omorganisation å personalförteckningen få upptagas följande tjänstemän å ordinarie stat, nämligen 1 kanslidirektör (A 30), 1 politidirektör (A 30), 2 assessorer (A 27), 2 notarier av 1:a klass (A 24), 4 notarier av 2:a klass (A 21), 7 kanslister (A 15), 1 kansliskrivare (A 11), 1 förste expeditionsvakt (A 7), 5 kanslibiträden (A 7), 3 expeditionsvakter (A 5), och 10 kontorsbiträden (A 4). Såsom extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e skulle därjämte få upptagas 3 assessorer (Eo 27).

I frågan om fördelningen av kostnaderna mellan staten och Stockholms stad yttrar departementschefen följande:

Vad härefter angår spørgsmålet om fördelningen av kostnaderna mellan kronan och Stockholms stad såvitt angår verksamheten vid överståthållar-ämbetets kansli, politiavdelningen och poliskammaren hava de sakkunniga — med utgångspunkt från principen att kronan skulle betala ersättning till staden för förvaltningskostnaderna för de länsstyrelseärenden, som framgent skulle kvarbliva hos poliskammaren, medan staden skulle betala ersättning till kronan för den kostnad, som följde med handläggningen av magistratsgöromålen å kansliet och politiavdelningen — kommit till den slutsatsen att dessa ersättningar för närvarande kunde beräknas till ungefär samma belopp samt att därför ett kvittningsförfarande borde äga rum. De sakkunniga räkna emellertid med att, när framdeles ett tillförlitligare underlag för bedömande av ifrågavarande kostnader kunde erhållas, frågan om en avräkning mellan kronan och staden borde upptagas till förnyad prövning.

För min del anser jag mig böra i stort sett godtaga de sakkunnigas kostnadsberäkningar och har jämväl kommit till den uppfattningen, att för ifrågavarande verksamhet nu varken bör ifrågakomma någon ersättning från staden till kronan eller tvärtom. För enkelhetens skull och till förekommande av framtida tvistigheter synes det emellertid nu böra definitivt fastslås, att kostnaderna för kansliet och politiavdelningen skola åvila staten, medan kostnaderna för poliskammaren skola bestridas av staden — detta utan rätt till framtida gottgörelse från någondera sidan. Med denna anordning, som torde få betraktas som fördelaktig för båda parterna, skulle alltså någon senare avräkning icke behöva komma till stånd. Det må framhållas, att statsmakterna alltid måste äga befogenhet att besluta om sådan överflyttning av ärenden från kansliet och politiavdelningen till poliskammaren att de statliga avdelningarna av ämbetet komma att uteslutande handlägga länsstyrelseärenden.

I fråga om skatteavdelningen hava de sakkunniga föreslagit viss höjning av den ersättning, som för närvarande utgår till Stockholms stad för taxeringsarbetet i Stockholm. Denna ersättningsfråga kommer att i annat sammanhang underställas riksdagens prövning, varför jag saknar anledning att här ingå på densamma.

Lika med de sakkunniga räknar jag med att även i fortsättningen staden skall — i samma omfattning som gäller för andra magistratsstäder — betala kostnaderna för åklagarmyndigheten, exekutionsverket och fastighetsregisterkontoret.

Beträffande den nya organisationens ikraftträdande och därmed förenade spørgsmål anför departementschefen följande:

Den nya organisationen torde med hänsyn till vad de sakkunniga anført lämpligen böra träda i kraft den 1 januari 1943.

I princip böra befattningshavarna å politiavdelningen bliva i avlönings- och pensionshänseende underkastade de bestämmelser, som i allmänhet gälla

för befattningshavare i statens tjänst. För den personal, som övergår från nuvarande anställning å kommunens stat till befattning å politiavdelningen, bliva emellertid vissa särskilda övergångsbestämmelser erforderliga.

I likhet med vad de sakkunniga föreslagit förordar jag, att såväl ordinarie som icke ordinarie befattningshavare, vilken vid genomförandet av den nya organisationen tillträder befattning vid politiavdelningen, tillerkännes rätt att välja om han vill underkasta sig de statliga avlönings- och pensionsbestämmelserna eller om han vill kvarstå å kommunens stat. I förra fallet böra rörande rätt att tillgodoräkna dels tjänstetid för uppflyttning i högre löneklass dels och tidigare anställning i överståthållarämbetet för erhållande av pension gälla de bestämmelser i ämnet, som de sakkunniga föreslagit. I det senare fallet bör han kvarstå å kommunens stat och den för honom avsedda befattningen å riksstaten hållas vakant så länge han innehar sin omedelbart före omorganisationens ikraftträdande innehavda kommunala befattning. I detta fall bör staten, på sätt allmänna lönenämnden föreslagit, årsvis till staden gälda ett belopp motsvarande lön, rörligt tillägg och kristillägg under hela året för en befattningshavare i motsvarande lönegrad och löneklass i statens tjänst.

Därest befattningshavare, som kvarstår å kommunens stat förordnas att uppehålla högre statlig befattning, bör vikariatsersättning beräknas på samma sätt, som om den högre tjänsten tillhört motsvarande lönegrad i det kommunala avlöningsreglementet.

Rätten att kvarstå å kommunens stat bör — såsom de sakkunniga föreslagit — blott tillkomma befattningshavare i samband med ikraftträdandet av den nya organisationen. För den, som vid senare tidpunkt tillträder befattning vid politiavdelningen, böra vanliga avlönings- och pensionsbestämmelser gälla, dock med det undantag att även i sådant fall vederbörande bör få i pensionshänseende tillgodoräkna sig sin dittillsvarande anställning i överståthållarämbetet efter samma grunder som den, vilken redan vid organisationens ikraftträdande övergår på de statliga bestämmelserna.

Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad här angivits meddela de bestämmelser rörande övergången till den nya organisationen, som må finnas erforderliga.

Till sist vill jag nämna, att jag icke finner skäl att här ingå på frågan om ekonomisk reglering beträffande Stockholms stads rannsakningsfängelse. Denna fråga är nämligen av beskaffenhet att böra lösas för sig och har icke något egentligt sammanhang med spörsmålet om överståthållarämbetets organisation.

Anslagsberäkningar för budgetåret 1942/43.

1:o) Överståthållarämbetet: Avlöningar.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om personalförteckning och avlöningsstat för överståthållarämbetet bygger på förutsättningen, att den föreslagna omorganisationen av ämbetet genomföres från och med den 1 januari 1943. Till följd därav avses olika personalförteckningar och avlöningsstater skola gälla för tiden 1 juli—31 december 1942 och för tiden 1 januari—30 juni 1943. För den förra tidsperioden skall den personalförteckning, som faststälts den 5 maj 1939, alltjämt äga tillämpning, medan för den senare tidsperioden personalförteckningen skall ändras så att den överensstämmer med den personalorganisation, som skall finnas efter det den nya ordningen

blivit genomförd. I en anmärkning till den senare förteckningen skall angivas, att befattning skall hållas vakant, så länge de med befattningen förenade göromålen bestridas av tjänsteman å Stockholms stads lönestat.

Vad beträffar avlöningsstaterna föreslås staten för tiden 1 juli—31 december 1942 överensstämma med gällande avlöningsstat för ämbetet, givetvis med den ändringen att beloppen skola halveras. För erhållande av en rund slutsumma å anslaget föreslås posten till rörligt tillägg något jämkad. Statens slutsumma skulle bli 77,200 kronor.

Avlöningsstaten för tiden 1 januari—30 juni 1943 har beräknats på följande sätt.

För avlöningar till överståthållaren och underståthållaren upptages en anslagspost å 5,840 kronor 72 öre.

Posten till avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän uppskattas till 104,000 kronor.

För arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknas ett belopp av 1,500 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppskattas till 47,500 kronor. Tillräckliga skäl att — på sätt av de sakkunniga ifrågasatts — upptaga denna post med förslagsvis beräknat belopp anses icke föreligga. Posten föreslås därför i enlighet med vad i allmänhet gäller beträffande motsvarande poster upptagen till bestämt belopp.

För särskilda löneförmåner till överståthållaren och underståthållaren beräknas 5,959 kronor 28 öre, därav 1,000 kronor 50 öre för taffelpenningar till överståthållaren, 1,158 kronor 78 öre för löneökning till överståthållaren och 3,800 kronor för tillfällig löneförbättring till överståthållaren och underståthållaren.

Slutligen upptages för rörligt tillägg ett belopp av 22,000 kronor.

Avlöningsstaten för tiden 1 januari—30 juni 1943 skulle alltså komma att sluta å $(5,840:72 + 104,000 + 1,500 + 47,500 + 5,959:28 + 22,000)$ 186,800 kronor.

Det för nästa budgetår erforderliga avlöningsanslaget har alltså upptagits till $(77,200 + 186,800)$ 264,000 kronor.

2:o) Överståthållarämbetet: Omkostnader.

Vid beräkningen av överståthållarämbetets anslag för nästa budgetår har förutsatts, att man för första budgethalvåret skall utgå från nuvarande förhållanden, medan man för det andra budgethalvåret skall räkna med förhållandena efter genomförd omorganisation.

Anslagsposten till sjukvård m. m. upptages till 500 kronor för tiden 1 juli—31 december 1942 och till 1,000 kronor för tiden 1 januari—30 juni 1943 eller till sammanlagt 1,500 kronor.

För bränsle, lyse och vatten anmäles för nästa budgetår ett medelsbehov av $(500 + 1,000)$ 1,500 kronor, medan för övriga expenser beräknas $(7,000 + 30,000)$ 37,000 kronor. Härvid ha för engångsutgifter för anskaffning av möbler och inventarier i samband med den nya organisationen beräknats

8,000 kronor. Vidare avses inventarierna å polissekreterarens expedition skola kostnadsfritt få övertagas av statsverket och disponeras för politiavdelningens räkning.

Slutligen beräknas utgifterna för publikationstryck till (800 + 1,200) 2,000 kronor.

Omkostnadsanslaget har alltså beräknats i enlighet med följande sammanställning.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	1,500
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	38,500
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	2,000
Summa kronor		42,000

3:o) Överståthållarämbetet: Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning av exekutionsbetjäningen m. m.

För ifrågavarande ändamål för budgetåret 1941/42 har anvisats ett anslag å 25,300 kronor. Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 2 maj 1941 skall anslaget tills vidare disponeras på följande sätt:

Ersättning till Stockholms stad för avlöning åt stadens exekutionsbetjäning enligt Kungl. Maj:ts brev den 29 juni 1885..	kronor	12,200
Ersättning till Stockholms stad för kronouppbördsverket i staden enligt Kungl. Maj:ts brev den 17 januari 1816.....	»	11,472
Ersättning till Stockholms stad för gratifikationer åt extra ordinarie tjänstemän och vaktbetjänte vid stadens poliskammare enligt Kungl. Maj:ts brev den 23 februari 1858..	»	150
Bidrag till Stockholms stad till kostnaderna för uppvärmning av poliskammarens ämbetslokaler enligt Kungl. Maj:ts brev den 1 september 1911	»	1,470
Summa kronor		25,292

De sakkunniga hava framhållit, att vid ett godtagande av de sakkunnigas förslag rörande överståthållarämbetets organisation de belopp å 150 kronor respektive 1,470 kronor, som av ifrågavarande anslag utbetalades till Stockholms stad, borde upphöra att utgå.

I sitt utlåtande över berörda förslag har *statskontoret* uttalat, att i samband med en omorganisation på förevarande område samtliga de ersättningar och bidrag, som från ifrågavarande anslag utbetalades till staden, borde bortfalla.

Departementschefen har i anslutning till vad de sakkunniga föreslagit tillstyrkt, att från och med den 1 januari 1943 de ersättningar till staden, som utgå enligt Kungl. Maj:ts brev den 23 februari 1858 och den 1 september 1911, indragas. Däremot föreslås övriga ifrågavarande ersättningar till staden alltjämt skola utbetalas. Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår beräknas sålunda till (12,200 + 11,472 + 75 + 735) 24,482 eller i avrundat tal 24,500 kronor.

Utskottets yttrande och hemställan.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall överståthållarämbetets kansli allttjämt vara uppfört å riksstaten och få sitt verksamhetsområde något utvidgat genom att till kansliet från andra delar av ämbetet överföras vissa grupper av ärenden, som i länen behandlas av länsstyrelserna. Jämte kansliet skall enligt förslaget finnas ytterligare en statlig avdelning, benämnd politiavdelningen, å vilken väsentligen skola handläggas sådana å den nuvarande avdelningen för polisärenden ankommande göromål, som i länen behandlas av länsstyrelserna. Cheferna för nämnda avdelningar skola benämnas kanslidirektör respektive politidirektör och hänföras till lönegraden A 30. Återstoden av de göromål, som nu handläggas å avdelningen för polisärenden — huvudsakligen magistratsgöromål — skall behandlas av en kommunal avdelning, benämnd poliskammaren. Övriga avdelningar av överståthållarämbetet förbliva i huvudsak oberörda av det nu framlagda förslaget.

Utskottet tillstyrker ett utvidgat förstatligande av överståthållarämbetet i den sålunda angivna utsträckningen. Därvid vill utskottet såsom en väsentlig fördel med förslaget framhålla, att överståthållarämbetets ekonomiska beroende av kommunen vid förslagets genomförande kommer att upphöra beträffande de avdelningar, vilka fungera såsom kommunal besvärs- och underställningsmyndighet eller utöva statlig kontroll över kommunen.

Emellertid vill det förefalla utskottet som om benämningen politiavdelning och titeln politidirektör lämpligen böra utbytas mot andra beteckningar. Under hand har utskottet inhämtat att förutsättningar numera synas föreligga för en anordning med ett för de statliga avdelningarna av ämbetet gemensamt registratorskontor för mottagande av inkommande handlingar. Hinder synas då icke föreligga mot att avdelningarna erhålla en gemensam beteckning, överståthållarämbetets kansli, och särskiljas exempelvis med benämningarna första och andra huvudavdelningen. Denna fråga påkallar emellertid icke beslut från riksdagens sida i annat avseende än beträffande den i förslaget till personalförteckning uppförda befattningen såsom politidirektör. Enligt utskottets mening bör denna befattning i stället erhålla tjänstebenenämningen kanslidirektör.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande den för avdelningarna avsedda personalen och dess lönegradsplacering ävensom i avseende å övergångsanordningar vid genomförandet av den nya organisationen har icke föranlett erinran från utskottets sida. Såsom departementschefen framhållit bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen angivits meddela erforderliga övergångsbestämmelser.

Efter organisationens genomförande skola enligt Kungl. Maj:ts förslag kostnaderna för de statliga avdelningarna åvila staten och kostnaderna för poliskammaren staden utan rätt till framtida gottgörelse från någondera sidan. Utskottet, som ansluter sig till detta förslag, vill i likhet med departementschefen framhålla, att statsmakterna alltid måste äga befogenhet att besluta om sådan överflyttning av ärenden från de statliga avdelningarna

till poliskammaren att nämnda avdelningar komma att uteslutande handlägga länsstyrelseärenden.

Utskottet har icke något att invända mot att tidpunkten för den nya organisationens ikraftträdande bestämmes till den 1 januari 1943. Då icke heller anslagsberäkningarna givit utskottet anledning till erinran får utskottet, under åberopande av vad ovan anförts, hemställa,

att riksdagen må

I) godkänna följande personalförteckning för överståthållarämbetet, att tillämpas från och med den 1 januari 1943:

Personalförteckning.		Lönegrad
Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	
2 kanslidirektörer	.....	A 30
2 assessorer	.....	A 27
2 notarier av 1:a klass	.....	A 24
4 notarier av 2:a klass	.....	A 21
7 kanslister	.....	A 15
1 kansliskrivare	.....	A 11
1 förste expeditionsvakt	.....	A 7
5 kanslibiträden	.....	A 7
3 expeditionsvakter	.....	A 5
10 kontorsbiträden	.....	A 4

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

3 assessorer ..... Eo 27

Anm. I personalförteckningen upptagen befattning skall hållas vakant så länge de med befattningen förenade göromålen bestridas av tjänstemän å Stockholms stads lönestat.

II) godkänna följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas under tiden 1 juli—31 december 1942:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren ..... kronor 5,840: 72

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa
Överståthållaren	2,340: 72	—	2,340: 72
Underståthållaren	2,500: —	1,000: —	3,500: —
Summa	—	—	5,840: 72

2. Avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* ..... kronor 41,500: —

3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* ..... » 1,500: —

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..... kronor 14,000: —
  5. Särskilda löneförmåner till överståthållaren och underståthållaren:
    - a. Taffelpenningar till överståthållaren ..... kronor 1,000: 50
    - b. Lönetillökning till överståthållaren ..... » 1,158: 78
    - c. Tillfällig löneförbättring till överståthållaren och underståthållaren ..... » 3,800: — » 5,959: 28
  6. Rörligt tillägg, *förslagsvis* ..... » 8,400: —
- Summa kronor 77,200: —;

III) godkänna följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1943:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren ..... kronor 5,840: 72

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa
Överståthållaren	2,340: 72	—	2,340: 72
Underståthållaren	2,500: —	1,000: —	3,500: —
Summa	—	—	5,840: 72

2. Avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* ..... kronor 104,000: —
  3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* ..... » 1,500: —
  4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..... » 47,500: —
  5. Särskilda löneförmåner till överståthållaren och underståthållaren:
    - a. Taffelpenningar till överståthållaren ..... kronor 1,000: 50
    - b. Lönetillökning till överståthållaren ..... » 1,158: 78
    - c. Tillfällig löneförbättring till överståthållaren och underståthållaren ..... » 3,800: — » 5,959: 28
  6. Rörligt tillägg, *förslagsvis* ..... » 22,000: —
- Summa kronor 186,800: —;

IV) för budgetåret 1942/43 å driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa

a) till *Överståthållarämbetet: Avlöningar* ett förslagsanslag av 264,000 kronor;

b) till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* ett förslagsanslag av 42,000 kronor;

c) till *Överståthållarämbetet: Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning till exekutionsbetjäningen m. m.* ett anslag av 24,500 kronor.

Stockholm den 5 maj 1942.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Grönebo, Torsten Ström, Sven Larsson, Heiding, Karl Magnusson, Bäcklund, Björkman, Gustaf Ivar Anderson, Sundberg* och *Holmbäck*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson i Eskilstuna, Eriksson i Stockholm, Andersson i Prästbol, Persson i Tidaholm, Andersson i Södergård, Åqvist, Staxäng, Viklund, fru Alvéen, herrar Pettersson i Dahl, Åkerström* och *Eriksson i Frägsta*.
